

iisd | Reporting Services

Dünya Su Forumu Bülteni

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/YMB/WATER/WORLDWATER5/)
YAYIN #6, CİLT 82, NUMARA 21, PAZAR, 22 MART 2009

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

5. DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 21 MART 2009 CUMARTESİ

Katılımcılar cumartesi günü “sulama: suyun tarım alanında verimli kullanımı” ve “iklim ile ilgili afetler” üstüne iki özel oturuma katıldılar. Tematik süreç, “insan kalkınmasının ilerletilmesi ve BKH”, “su kaynaklarının korunması ve yönetimi” ve “eğitim, bilgi ve kapasitenin geliştirilmesi” kapanış konuşmaları ile sona erdi.

Soldan-Sağa: Mehmet Mehdi Eker, Türkiye Tarım ve Köyşleri Bakanı, ve Chen Lei, Çin Su Kaynakları Bakanı

ÖZEL ODAKLANMA OTURUMLARI

ÖZEL ODAKLANMA OTURUMLARI

SULAMA: TARIMDA SUYUN VERİMLİ KULLANIMI:

Türkiye Devlet Su İşleri Genel Müdür Yardımcısı Akif Özkaldı'nın başkanlık ettiği oturumda, Meksika, Çin ve Türkiye'nin deneyimleri üzerinde duruldu. Sayın Özkaldı, sunumlar için üç ana konuyu belirledi: hukuki ve organizasyon düzenlemeleri, planlama ve kalkınma, sulama sistemlerinin işletilmesi ve bakımı.

Meksika ile ilgili olan panelde, organizasyon yapılarını ve özel politika inisiyatiflerini anlatan sunumlar yapıldı. Sunumlardan biri Zaragoza'da 2008 yılında yapılan su

kaynakları yönetimi ile ilgili yapılan su mahkemesinin tavsiyelerini açıkladı. Bu tavsiyelerin arasında katılımcı yönetim stratejilerinin geliştirilmesi vardı.

Oturumcular Meksika'nın organizasyon çerçeve düzenlemelerini açıkladılar. Conagua, Meksika ulusal su komisyonunun, hem su çekilmesi hem atık su emisyonları için izinleri tahsis ettiğini anlattı. Oturumcular su tasarrufu ve su verimini artıran faaliyetlere yatırım yapmanın ihtiyacını da vurguladılar.

Çin Su Kaynakları Bakanı Chen Lei, Çin ile ilgili oturumda ülkesinin dünya yiyecek güvenliği için oynadığı ana role dikkat çekti. Yiyecek güvenliğinin arazi bozulması, nüfus artışı, iklim değişimi ve yiyecek üretimi için su azlığı gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığını da sözlerine ekledi. Oturumcular şu

Sulama Oturumu Kürsüsü: Tarımda suyun verimli kullanımı

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayımıdır. Bu yayını Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayını hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bültenle <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Mehmet Mehdi Eker, Türkiye Tarım ve Köyşleri Bakanı

konulara değindiler: yaşanan sulama altyapısını yeniden yapılandırma ihtiyacı, devlet su kaynakları mülkiyet hakları ile ilgili hukuki düzenlemeler ve koruma gereksinimleri, sulama sistemleri yönetimi için özel ve kamu sektörünün rollerinin dengelenmesinin önemi, ve sulama yönetimi faaliyetlerine su kullanan çiftçilerin üye olduğu birliklerin katılımının sağlanması.

Türkiye ile ilgili sunumlarda oturmaçular sulama yatırımları için kamu-özel sektör ortaklıkları dahil olmak üzere yeni finansman stratejileri belirlediler. Türkiye'nin Tarım ve Köy işleri Bakanı Mehdi Eker iklim değişiminin etkilerini karşılamak üzere hazırlanan eylem planları ve politikaları anlattı. Katılımcılar kırsal faaliyetlerin ulusal ekonomiye olan önemli katkılarını ilettiler ve arazi birleştirmenin sulama verimi ve arazi verimini artırmadaki önemini bildirdiler.

Oturum başkanı Sayın Özkaldı, devletler için ortak sorunlara ve önceliklere ve özellikle de sulama sistemlerini modernize etmenin önemine değindi. Sayın Özkaldı her üç oturumun da bölgesel su varlığının değişkenliğini fark ettiğini ve bunu takiben gelecekteki yiyecek üretimi talebini karşılamak için su veriminin önemini anlattı. Bütün oturmaçular tarım için su yönetiminde sosyal, politik, ekonomik ve teknik unsurları göz önünde bulundurmaları gerektiğini ilettiler.

Sonraki konuşmalarda, yolsuzluk ile ilgili bir soru üzerine "su bankaları"nın su haklarının transferini düzenlemeleri sorunu ve devletlerle su kullanıcıları arasında şeffaflığa ve iletişime ihtiyaç olduğu tartışıldı. Diğer katılımcılar aşağıdaki konular hakkında yorumda bulundular: su kullanıcıları birliklerin ekonomik sürdürülebilirliği, enerji maliyetleri ve sulama teknolojisinin etkileri, sulama veriminin artırılması için ihtiyaç duyulan akıllı politikalar, esnek finansman kullanımı ve su kullanımında verimi artırmak için tarımsal fonları geliştirmenin önemi.

Katılımcılar taraflar arasında aşağıdaki konuları da ayrıca tartıştılar: sulama ile ilgili konuşmalarda su miktarı ile beraber su kalitesini tartışma ihtiyacı, mahsulü artırmak için biyolojik araştırmalar, sulama verimini artırmak için su yükseltmesi, atık su arıtımı ve yeniden kullanımı, sınır aşan sularda işbirliğini sağlamak için uluslararası fonların kullanımı, sınır aşan havzalarda su talebini azaltmak için yerel su veriminin rolü, sulama altyapısı ile ilgili projelerde kamu-özel sektör ortaklıklarının yaşama kabiliyetleri, ormancılık dahil olmak üzere suyun varlığının arazi kullanımı üzerindeki etkileri, suyu fiyatlandırma mekanizmaları, tarım ilaçları ve gübre kullanımının azaltılması ve çiftçi eğitimi için birlikler.

İKLİMİLE İLGİLİ AFFETLER: İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Mehmet Karaca "İklim değişikliği çerçevesinde su ile ilgili afetlerin yönetimi: Meteoroloji hizmetleri ve su yöneticileri açısından karşılaşılabilecek

zorluklar ve geleceğe bakış" konusu üstüne bir dizi sunumların yapıldığı iki oturum açtı. Oturumda tartışılan konular arasında şunlar vardı: Türkiye'de klimatolojinin takibi; çeşitli uydu izleme sistemleri dahil olmak üzere klima ve çevreyi monitör etme teknolojileri; Dünya Meteoroloji Organizasyonu iklim değişikliği etkilerini azaltma ve uygulama stratejileri; iklim verilerinin onaylanması; 2004 yılında Fırat barajından su sağlama kararı; Azerbaycan'daki hidro-meteorolojik hizmetlerin görevleri; iklim değişikliğinin Türkiye ve Akdeniz'deki etkisi; ve Türkiye'de su seviyesinin düşürülmesi.

Katılımcılar şu konuları ele aldılar: iklim değişikliğinin uç etkilerine karşı hazır bulunma ihtiyacı; hafifletme gayretlerinde disiplinler arası işbirliğinin önemi; rezervuar ve yiyecek üretimi yönetimini iyileştirecek bir ulusal iklim hizmetleri ağı oluşturmanın potansiyeli; dünyadaki en savunmasız insanların ihtiyaçlarına hizmet etme; insanlığın ekolojik ayak izinin nasıl azaltılacağı; Türkiye'nin su tüketimini yarıya indirip yine de bütün su ihtiyaçlarını karşılama potansiyeli.

Katılımcılar ayrıca şu konuları da teşvik ettiler: Türkiye'de yaşam kaybını önlemek için kuraklık ve sel yönetiminin çeşitli paylaşımları ile irtibata geçme; felaketler ile baş edebilmek için erken uyarı sistemleri ve felaketlere karşı durabilme kapasitesi oluşturma; GAP'ın geçim sağlamayı ve kuraklığa önlem olmayı sağlayan iyi bir sürdürülebilir gelişme örneği olduğunun farkına varma; ve daha iyi mevsimsel yağmur tahmini yapabilmek ve politikacılar tarafından anlaşılabilir zaman dilimlerine ayrılmış veri sağlama amaçlarına yönelik iklim veri ve modelleme ürünlerinin iyileştirilmesi. Katılımcılar su tasarrufu yöntemlerinin: eski sulama sistemlerinin değiştirilmesi, açık kanal sisteminden kapalı boru ve damla sulama teknolojisine geçiş, ve şehirlerdeki eski dağıtım ağlarının değiştirilmesi olduğunu kaydettiler.

Görüşmeler sırasında, bir katılımcı su seviyesi düşüşü ile yağış oranları arasındaki ilişkiler üzerine çalışma yapılmasını teklif etti. Diğerleri şunları not ettiler: sera etkisi yaratan gazların azaltılmasına ve yeşil enerji kaynaklarını, özellikle rüzgar enerjisini teşvik etmeye olan ihtiyaç; ekonomik krize rağmen enerji sektörünün Avrupa'da en hareketli sektör olduğunu; yer gözlemlerinin onaylanması; ESKY'ye halk katılımını kolaylaştırmak için veri ve bilgilerin genel halka açık olması; politika belirlerken gelişmenin beklenmedik ekolojik sonuçlarını değerlendirmenin önemi.

Türkiye'deki iklim değişikliğine cevap verebilmek için hükümetin şunları yapmasını önerdiler: ESKY'yi üzerine almalarını; bütün sektörler için iklim değişikliği politikaları taslağı oluşturmalarını; su ve enerji arasındaki bağlantıyı göz önüne almalarını; kısa, orta, ve uzun vadeli planlama işlemlerini üzerlerine almalarını; ve yerel hükümetlerin rollerini teşhis etmelerini. Uzun mesafeli tüneller ve barajlar gibi büyük ölçekli altyapıların iklim değişikliğine adaptasyondaki rolünü de göz önüne aldılar.

Çocuklar Forumunda

Soldan-Sağa: Clarissa Brocklehurst, BMCYF; Pasquale Steduto, BM-Su Başkanı; Michael Fink, Uluslararası Hidrolik Enerji Birliği; Daniel Renault, BMGTÖ; Akkineni Bhavani Prasad, Hintli Çiftçiler Konfederasyonu Birliği; Peregrine Swann, İngiltere Uluslararası Kalkınma Departmanı; ve Martin Walsh, Küresel Su Ortaklığı

TEMATİK OTURUMLAR

İNSAN GELİŞİMİNİ İLERLETMEK VE BKH

TEMA ÖZETİ: Birleşmiş Milletler Su Başkanı Pasquale

Steduto kapanış oturumunda dört ayrı konuya değindi. Bu konular sırası ile şu şekilde idi: “herkes için gerekli su, hijyen ve sanitasyon (WASH)”, “su için enerji ve enerji için su”, “yoksulluğu ve açlığı sonlandırmak için su ve yiyecek” ve “su hizmetlerinin değişik fonksiyonları ve kullanımları”.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu’ndan Clarissa Brocklehurst su alanında sağlık ve hijyen (WASH) müzakerelerini özetledi. Sayın Brocklehurst şu konular üstüne

Clarissa Brocklehurst, BMCYF

değindi: küresel, ulusal, ve yerel denetlemelerin sanitasyona destek ve işbirliği için çalışması, kamu hizmetleri reformları, ve kentsel alanlarda WASH programının okullarda öğretilmesi aynı zamanda sanitasyon bilgisinin verilmesi.

“Su için enerji ve enerji için su” konusunda Uluslararası Hidrolik Enerji Birliği’nden Michael Fink katılımcılar arasındaki görüşmeleri şu şekilde açıkladı: teknoloji ve sürdürülebilirlik, ekolojik

izler, politik ortaklıklar ve stratejiler, su-enerji-iklim’in piyasa ilişkisi, doğru kararları verebilmek için gerekli bilgi ve kaynak kullanımındaki randıman.

“Yoksulluğu ve açlığı sonlandırmak için su ve yiyecek” konusunda Hintli Çiftçi Konfederasyonu Birliği’nden Akkineni Bhavani Prasad mikro finans mekanizmalarının önemini belirtirken yiyecek ve enerji için entegre yaklaşımların ve yerel marketlerin geliştirilmesinin önemini sözlerine ekledi. Konuşmasına “çiftçiler sorunun değil, çözümün bir parçasıdır” diyerek Forum’un web sitesinde sentez taslağı raporuna ulaşabileceklerini belirtti.

“Su Hizmetlerinin çoklu kullanımı ve fonksiyonları” konusunda Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü’nden Daniel Renault aynı suyun MUFS denen işlem ile birden fazla kullanımı olabileceğini ilettili. Sayın Renault MUFS’un 1

milyardan çok insana hitap edebileceğini ve yatırım getirisinin yüksek olduğu gibi yoksulluk oranını düşürebileceğini de sözlerine ekledi.

Küresel Su Ortaklığı’ndan Martin Walsh, sektörler arası çalışmanın önemini belirtirken, İngiltere Uluslararası Kalkınma Departmanı’ndan Peregrine Swann fonların ihtiyaçlarının en fazla olduğu yerlerde kullanılması gerektiğini ama henüz bunun gerçekleşmediğini belirtti. Sayın Swann, hem bağış sağlayan kurumlar hem de hükümet için gözetim mekanizmalarının var olan durumu geliştireceğini belirtti. Gençlik Forumundan bir katılımcı, BKH ve WASH’ın daha etkili uygulamaları ve suya olan erişimin bir insan hakkı olarak kabul edilmesi gerektiğinin çağrısında bulundu.

Katılımcılar şu konuları tartıştılar: suya erişimi arttırmak için teknoloji veya finansın seçimi; hem enerji ve gıda üretimi arasında hem de bilimsel toplum ve politik karar mercilerinin arasındaki uçurumun kapatılması; ve karşılıklı bilgi alış-verişi. Birleşmiş Milletler Su’dan Johan Kuylenstierna, 2015 yılından sonra yapılacak olan yatırımlar dahil olmak üzere mevcut düzenlemeleri uygulamak ve finansal sorunları daha iyi entegre etmek gerektiğini belirleyerek oturuma son verdi.

SU KAYNAKLARININ YÖNETİMİ VE KORUNMASI SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİNİ VE SAĞLAM HAVZA YÖNETİMİNİ BAŞARMAYI SAĞLAYACAK İŞLEVSEL ARAÇLAR HANGİLERİDİR?:

Ortak oturum başkanları, Uluslararası Hidrojeolojistler Birliği’nden Sammy Puri ve Fransız Kalkınma Ajansı (FKA)’ndan, Jean-Yves Grosclaude, oturumun sınır ötesi işbirliğini ve sağlam havza yönetimini başarmayı sağlayacak işlevsel araçları belirlemeyi amaç edindikini söylediler. Görüşülecek üç soruyu belirlediler: Yasal Kalkınma Yardımı (YKY)’nin sınır ötesi işbirliği konusundaki rolünün nasıl belirleneceği; sürdürülebilir finans

Soldan-Sağa: Jean-Yves Grosclaude, Fransız Kalkınma Ajansı (FKA), ve Başkan Yardımcısı Shammy Puri, Uluslararası Hidrojeolojist Ortaklığı

mekanizmalarının nasıl geliştirileceği; ve havza ülkeleri arasında kaynak yaratmak için finansal dayanışmanın nasıl sağlanacağı.

Oturum sunumları sınır ötesi su yönetimi konusunda değişik bölgesel deneyimleri özetledi. Bunlara Mısır, Libya, Çad, ve Sudan'ın Nubiyan Kumtaşı Su Tabakası Sistemi; Dicle-Fırat havzasındaki GAP; ve Çin'deki bölgeler arası Yangtze nehri dahildi. Sınır ötesi su tabakalarının küresel sınıflandırması ve haritalandırılması yöntemlerini bağdaştırmak çabalarının altını çizdiler.

İkinci grup oturumcular, işlevsel araçlar konusunda düşüncelerini sundular. Bu düşünceler, uluslararası anlaşmazlıklarda üçüncü tarafların rolünden; Havza Örgütlenmeleri Uluslararası İletişim Ağı'nın ulus-altı yönetimlerin uyumlulaştırılmasında yardımcı olması rolünden; suyun paylaşılmasındansa sudan elde edilenlerin paylaşılması gereksiniminden; Avrupa'daki Su Çerçevesindeki Direktifler örneğinden yararlanarak su standart ölçüm yöntemleri ve paylaşma açık veritabanı oluşturulması; güvensizliği aşmak için Kuzeybatı Avrupa projelerinde icra edildiği gibi aşamalı güven vermenin değerinden; anlaşmazlık çözümü mekanizmalarından; potansiyel sınır ötesi su endişelerini içeren dökümanından; paylaşımcıların harekete geçirilmesi planlarından; ve Mekong nehri havzasında kapasite inşa etmekten oluştu.

Görüşmeler sırasında, katılımcılar "uluslararası" ve "sınır ötesi" su yolları arasında bir ayırım olup olmadığını tartıştılar. Türk katılımcılar Fırat ve Dicle nehirlerinin adaletli, akla yatkın ve en uygun tutumla yönetilmesi gereği üzerinde durdular. İşbirliğine istekli olduklarını fakat "işlerine karışılmasının" kendilerini rahatsız ettiğini belirttiler. Türkiye'de kurulan barajların aşağı nehir komşularını etkilemeyeceğini ve uluslararası finans kurum kredilerinin gelmemesi halinde bile baraj yapmaya devam edeceklerini söylediler. Katılımcılar finans ve YKA'nın sınır ötesi yönetim desteğini; aşağı ve yukarı nehir ülkelerinde adaletli su paylaşımı ve tasarruf eylemlerine katılımı; ve havza hissedarları arasında güven oluşturmayı teşvik eden mekanizmalar konularını da ayrıca görüştüler.

YAŞAMLARI ORTAK SU KAYNAKLARINA BAĞLI OLAN ÇEŞİTLİ KULLANICILARIN ARASINDAKİ FARKLILIKLARI NASIL YAKINLAŞTIRABİLİRİZ VE BU YAKINLAŞMAYI GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?: Macaristan Çevre ve Su Yönetimi Bakanı Laszlo Kothay, ve Bangladeş'ten Büyükelçi Muhammad Zamir "havza yönetimi ve sınır aşan sular konusunda işbirliği" temalı dört ayrı alt-oturumdan oluşan özet oturumu açtılar.

Hidro-dayanışma ile ilgili başarı ve başarısızlıkların özetlendiği oturumda oturumcular su kenarında bulunan devletler arasındaki ilişkilerin hidro-dayanışma yerine hidro-

Forumdan genç yetenekler

bağımsızlık ilkelerine dayandığını bildirdiler. Bu oturumda katılımcılar su kaynakları ile ilgili olarak "uluslararası" teriminin "sınır aşan" terimi ile aynı olup olmadığını tartıştılar.

Paydaşların havza yönetimine katılmaları ve sınır aşan sular konusunda işbirliği oturumunda oturumcular, paydaşların sınır aşan havza yönetimine katılımlarının sağlanmasının önemini fark ettiklerini anlattılar. Paydaşların sınır aşan havza yönetimine katılımlarını sağlamak konusunda bazı sorunlarla karşılandığını da anlattılar. Taraflar arasında katılımı motive eden eksikliği, hidro-diplomasi bilgileri eksikliği, ortak anlaşmayı sağlamak üzere modeller oluşturmak gerekliliği bu sorunlara örnek olarak gösterildi.

Sınır aşan yüzey ve yer altı su kaynakları ile ilgili işbirliği konusunda oturuma katılanlar sürdürülebilir gelişimde işbirliğini destekleyici araçları ve uyumsuzluğun önlenmesi yöntemlerini değerlendirdiler. Oturumda aşağıda belirtilen konular özetlendi: sürdürülebilir gelişim için ortak bir tanımlama yoktur; politik iyi niyet ve güven zorunlu unsurlardır; hukuki yaptırım düzenlemeleri işbirliğini kolaylaştırmaktadır; bütün havzayı kapsayan görüşler gereklidir; yönetim mutlaka suya dayalı ekosistemleri korumalıdır; su anlaşmaları ortak su düzenlemelerini ve su ile ilgili işbirliği sağlayacak organizasyonları kuracak bir araç olarak kullanılmalıdır. Katılımcılar 1997 BM Suyolları Anlaşmasını onaylamak için çağrıda bulundu ve BM Genel Sekreterinden bu Anlaşmayı desteklemesi ve dahi iyi tanıtması için geçici bir yetkili ekip kurmasını talep ettiler.

Sınır aşan işbirliğini kolaylaştırmak ve iyi havza yönetimi için kullanılması gereken işletme araçlarını özetleyen oturumda, oturumcular sürdürülebilir işbirliğine ulaşmak için katılımcıların teklif etmiş oldukları işletme araçlarını sundular. Bu araçlar şunlardı: havza yönetim planları, hukuksal ve organizasyon araçları, bilgi sistemleri, orta vadeli gelişim planları ve yatırım programları, finansman mekanizmaları ve finansal kaynaklar.

İzleyen konuşmalarda 1997 BM Suyolları Anlaşması ile ilgili farklı görüşler tartışıldı. Bazı katılımcılar 1997 Anlaşmasının onaylanmasından önce Anlaşmanın ekler yapılarak güncelleştirilmesi gerektiğini anlattılar. Özellikle de Anlaşmanın çevre ile ilgili endişeleri ele alması gerektiğini ve sürdürülebilir gelişim ihtiyacını belirtmesi gerektiğine değindiler. Başka katılımcılar ise Anlaşmanın sınır aşan sular için temel uluslararası hukuku oluşturması gerektiğini söylediler. Gençlik Forumundan bir temsilci gençliğin karar verme mekanizmasına katılması çağrısında bulundu. Katılımcılar ayrıca maliyet ve yarar paylaşımı, üçüncü tarafların işbirliğini kolaylaştırmadaki rolü, ve güven artırımının önemini ilettiler.

BM Eğitim, bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Lena Salame ve Uluslararası Havza Organizasyonları Ağı'ndan Jean-François Donzier katılımcı süreci tanımlamada bulunup raporu özetlediler. Sayın Salame ve Sayın Donzier havza düzeyinde kapsamlı entegre bilgi ve yönetim sistemlerinin bulunmasının ihtiyacını vurgulayarak oturuma son verdiler.

YERYÜZÜ, YER ALTI VE YAĞMUR SULARINI DAHA İYİ YÖNETMEK VE KORUMAK İHTİYACI:

Devlet Su İşleri'nden Hasan Akyar, oturumcuların üç oturumda anlattıkları konuların sonuçlarını özetleyeceklerini bildirdi. Bu konular şunlardır: verimli ve sürdürülebilir su kaynakları yönetimi ve korunması için stratejik çerçeve düzenlemeler, sürdürülebilir su kaynakları yönetimi için kamuyu bilinçlendirmek ve paydaşların katılımını sağlamak.

Hasan Akyar, Türkiye DSI

Yeraltı suları konusunda Oregon Devlet Üniversitesinden Michael Campana katılımcıların yeraltı suyunun diğer su kaynaklarına göre farklı özelliklere sahip olduğunu anlattı. Sayın Campana bu nedenle yeraltı suyu konusunun politika belirleyicileri ve karar mekanizmaları tarafından pek anlaşılabilen bir konu olduğunu da sözlerine ekledi.

Amerikan Su Kaynakları Birliği'nden Ari Michelsen, su kaynakları yönetimi konusunda katılımcıların hepsinin entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ihtiyacında hem fikir olduklarını ama ESKY tanımında anlaşamadıklarını belirtti. Sayın Michelsen yeraltı, yeryüzü ve yağmur suyunun hep beraber yönetilmesi gerektiğini ve yenilenemeyen yeraltı suyunun ESKY içinde birleştirilmesi gerektiğini anlattı. Değişen koşullara uyum sağlayacak yönetimin ihtiyacını da ilettili. 9 Eylül Üniversitesi'nden Nilgün Harmancıoğlu uygun politik çerçeve düzenlemeleri ile takip edilmediği sürece yalnızca bilimsel çözümlerin başarılı olmayacağını da ayrıca belirtti.

Halkın bilinçlendirilmesi ve paylaşımcılar adına Uluslararası Büyük Barajlar Komisyonu'ndan (UBBK) Peter Mulvihill katılımcıların şu konulara da sırası ile değindiğini açıkladı: su kullanımı ile ilgili halkı bilinçlendirmek, ESKY'nin tüm aşamalarında gerekli katılımın sağlanması, kanuni düzenlemeleri belirlerken anlamlı katılımın bir zorunluluk olarak görülmesi. Sayın Mulvihill katılımcıların şu konuyu da tartıştığını belirtti: devletlerin ve bağış yapanların ödeme planlarını hazırlarken çiftçilere danışmaları.

Devam eden müzakerelerde katılımcılar yeraltı sularını kapsayan sorunlar üstünde konuştu. Yeraltı sularının sürdürülebilirliği açısından herkese açık kaynaklar ile ilgili düzenleme yapılması gerektiğini belirttiler. Aynı zamanda şu konulara da sırası ile değindiler: kaçak kuyu yapımı, yeraltı sularının yeniden dolması ve yağmur sularının toplanması için gerekli teknikler ve teknolojiler, ve olası ilkim değişikliklerinden dolayı yeraltı sularının olumsuz etkileri.

Katılımcılar şu konuları da değindiler: su himayesinin yetersizliği ile toprak koruması ve su arasındaki bağ, yeraltı suları ve yağmur sularının toplanması için gerekli teknikler ve teknolojiler, uydu görüntüsü ile gereken bilgilerin toplanması ve bunların izlenmesi, tarımsal paylaşımcıların görüşlerini almak. Aynı zamanda tarımsal sektördeki yoğun su kullanımından ötürü dış etkenlerin yerel su paylaşım görüşmelerinde ki konumu ve su kaynaklarındaki istismarı azaltmak için gerekli düzenlemelerin yapılması. Su altı kaynaklarını özel mi kamuya ait bir şekilde mi yönetilmesi gerektiği de tartışıldı.

TEMA ÖZETİ: Doğayı Koruma'dan Karin Krchnak tematik süreci anlatarak "çevre için suyun büyüme ve gelişme için su" olduğunu belirtti ve "sadece teknik çözümler üretmek yerine politika çözümleri üretmenin" de gereğini vurguladı.

Uluslararası Büyük Barajlar Komisyonu'ndan Luis Berga, "tarım, enerji ve şehirselleme ihtiyaçları karşılamak üzere uygun su kaynakları ve su depolama altyapısının temini" adlı konunun sonuçlarını ilettili. Sayın Berga su altyapısının ekonomik ve sosyal gelişime bağlı olduğunu ve geçmiş yüzyıldaki altyapı gelişimi ile ilgili deneyimlerin de gösterdiği üzere büyük su ve enerji projelerinin temel sosyal ve çevresel etkileri olduğuna da işaret etti. Ayrıca Sayın Berga su kaynakları amaçlarının çevreyi ve kültürel kaynakları koruma ilkeleri ile beraber değerlendirilmeleri gerektiğini anlattı. Akarsu havzalarında ki çevresel akıntı rejimlerinin de özel önem taşıdığını da ilettili.

Hollanda Tarım, Doğa ve Yiyecek Kalitesi Bakanlığında Mathieu Pinker "doğal ekosistemlerin korunması, su ve hayat" konusunda bilgi ve eğitime erişimin doğayı koruma hedeflerine ulaşmak için bir ön koşul olduğunu bildirdi.

Türkiye Devlet Su İşleri Bakanlığı Genel Müdürlüğü'nden (DSİ)Ahmet Sargın, "yer yüzü suyu, yer altı suyu, ve yağmur suyunu yönetmek ve korumak" adlı konu ile ilgili ana noktaları özetledi. Sayın Sargın karar verenler ile teknisyenler arasında olan bağların güçlendirilmesinin önemini vurguladı.

Tematik oturumların sentezlemesini yapan İsviçre Çevre Orman ve Peyzaj Federal Ofisi'nden Sibylle Vermont politikayı yapanlar ve başka sektörlerden olan paylaşımcıların anlayabileceği bir dil yaratılması gerektiğini bildirdi. Sözlerini tamamlarken de su yönetiminden ekosistem yönetimine doğru gidilmesi gerektiğini ve "hidro-birlik" konseptinin harekete geçirmek için yeni bir çerçeve olması gerektiğini belirtti.

Gençlik Forumu'ndan yapılan öneriler sunumunda Ramazan Caner Sayan ve Natalia Coibanu şu konuları açıkladılar: genç neslin kültür ayrılıklarını göz etmeksizin daha iyi bir gelecek ve ayrılıkları birleştirmek amacı ile su kaynakları ve su temin etme sistemleri konusunda daha aktif bir rol almak istediklerini bildirdiler. Bu genç katılımcılar bilgilendirmenin gençleri yetkilendirmedeki en önemli parça olduğunu dolayı ve ileride önderlik için staj ve öğretimin çok önemli olduğunu sözlerine eklediler. Foruma sağladıkları katılım çerçevesinde de yaratmış oldukları genç internet platformu sayesinde genç su inisiyatiflerini gerekli finans imkânları ile eşleştirebilmek için pazar yaratıklarını belirttiler.

Dünya Su Forum'u tebligatında birkaç katılımcı Forum kapsamında tematik işlemler, bakanlıklar ve yerel yönetimler arasında bir kopukluk olduğunu bildirdiler. Politik çaba kaybı olarak değerlendirilen bu konu ile ilgili 6. Forum kapsamında bu organizasyonu yapanların daha iyi bir sinerji kurmaları gerektiğini belirttiler. Katılımcıların bir tanesi "su bir güç konusu" olduğunu söylerken Forum'un "sesi olmayan birinin sesini duyurabileceği" bir yer olması gerektiğini ekledi. Gelecekteki tematik oturumların konusu olarak katılımcılar şu konuları sırası ile konuştular: nüfus artışı ve su güvenliği arasındaki bağ, su sektöründeki yeniliklere odaklanma, yalnız kara reformları değil, su akışı ile ilgili geliştirilecek yeni öneriler.

EĞİTİM, BİLGİ VE KAPASİTE GELİŞİMİ
SU EĞİTİMİ VE OKULLAR: GELECEK NESİLLER İÇİN AYRIMLARI BİRLEŞTİRME: Öğretmenler için Su Eğitimi Projesi'nden (WET Projesi) John Etgen, yerel eylemler için uygulamalı çözümlerden bahsetti. Ayrıca Sayın Etgen, su yönetiminde çocukların rolü, kalıcı çözümler yaratan toplum eylemleri ve su yönetim aracı olarak su eğitimine de değindi.

Uganda Su ve Çevre Bakanlığını temsilen konuşan Teddy Tindamanyire etkili su eğitiminde karşılaşılan engellerden bahsetti. Bu engeller arasında suya bağlanan düşük ekonomik değer, su güvenliği konusunda yatırım eksikliği, suyun bir insan hakkı ve herkesin bedava olarak sahip olduğu bir hak olduğu konusundaki görüş farklılıklarını belirtti.

CONAGUA'dan (Meksika ulusal su komisyonu) Heidi Storsburg, su eğitimi konusunda farklı disiplinler yaklaşımını açıkladı. Sayın Storsburg eğitimcilerin su yönetimini öğretmek konusuna pek önem vermediklerini ilettiler.

Öğretmenler için Su Eğitimi Projesi'nden- WET Projesinden- Santa de Yonge, WET Projesi kapsamında olan Eğitim Faaliyeti, Selleri Keşfet ve BM Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Organizasyonu-Uluslararası Hidroloji Programı inisiyatiflerini anlattı. WET Projesinin eğitim araçlarının başarısını ise interaktif, uyumlu, güncel ve çözüme yönelik olmalarına bağladı.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı'ndan Sabrina Barker "Tehlikeler ile içli dışlı yaşayan" (Living on the Edge) gençlik inisiyatifi ile ilgili şu bilgileri sırası ile verdi: bilinçlendirmeyi artırma, bilgi paylaşımı, çoğul sektörel iletişim ve değişik bölgeler ile bağlantıya geçip onların görüşlerini almak.

Çocukların Kıyı Ekinliklerini Destekleme Merkezi'nden (ÇKEDM) Hirokazu Miyao ÇKEDM'nin çalışması olan "doğa tecrübeleri" ile "sosyal davranışlar" arasındaki bağ üstüne dikkati çekerken erken yaşta gelişmekte olan çocuklarda doğa tecrübelerinin çok önemli bir yeri olduğunu da vurguladı. Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Şevket Alp Türkiye'deki su eğitiminden söz etti. Sayın Alp suyun yeniden kullanımı ve su doğal kaynaklarını korumanın önemini de sözlerine ekledi.

Paneldekiler ve katılımcılar şu konuları da sırası ile tartıştılar: su eğitim mesajlarında yerel dillerin kullanımı, su eğitimi konusunda kültürel değişikliklerin göz önüne alınması, ulusal müfredatlara su eğitiminin eklenmesi, cinsiyete geleneksel yollar ile yaklaşım ve su ile sağlık arasındaki bağ yaratma. Katılımcılar ve paneldekiler su eğitimi ve su tasarrufu konularında kültürel farklılıkların da göz önüne alınması gerektiğini bildirdiler.

MESLEK ODALARI VE İLETİŞİM AĞLARI VARLIKLARINI KULLANARAK BKH'YE ULAŞMAK:

Uluslararası Su Derneği'nden Paul Reiter bu konu altındaki üç özet oturumu açtı. Sayın Reiter, geniş çapta fikir birliği sonucunda meslek odaları (MO) ve konu ile ilgili kritik toplulukların hali hazırda var olan projeleri sonuçlandırmak ve devamlılığını sürdürebilmek için gereksinimi belirtti. Ayrıca Sayın Reiter konuyu destekleyici şeyleri şu şekilde sıraladı: strateji geliştirmek; teknik yardım; verimliliği artırmak için sistem ve modellerin geliştirilmesi; aracılık yapmak, eğitim ve kapasitenin geliştirilmesi.

Su Çevre Federasyonu'ndan Rebecca West bu oturumların stratejik amacının geleneksel toplum geliştirme ve sivil toplum geliştirme ağları arasındaki birleşimi sağlamak olduğunu belirtti.

Bu işbirliğinin nasıl sağlanacağı ise Forumun hazırlık zarfında katılımcılar tarafından şu şekilde tartışıldı: sektör dışı ağlar ile bağlantı kurmak, bunlar arasında sağlık ve çevre mesleği dernekleri, başarılı ve başarısız dernekleri kopyalamak, meslek odalarının "elit" yapılarını kırsal birlikler ve toplum kuruluşları ile yeniden yapılandırmak. Bu yeni ortaklıklardan bir tanesi Uluslararası Su Federasyonu "The Lancet" adındaki tıbbi gazetede su ve sanitasyon üstüne bir yazı yayınlaması için daveti ve Afrika Kalkınma Bankası ile Afrika Su Derneği'nin beraber beş yıllık iş planı yapması şeklinde idi.

Oturumun sonunda oturuma katılan birlikler oturumun sonuçlarını uygulamak üzere arkalarında iz bırakacak bir proje başlatacaklarını duyurdular.

TEMATİK ÖZET: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Andrés Szöllösi-Nagy "eğitim, bilgi ve kapasite artırımı" konuları ile ilgili beş başlık olduğunu söyledi. "Eğitim ve kapasite yapma" konusunda katılımcılar suyun eğitim müfredatının bir parçası olması

gerektiğinin önemi üstünde durdular. Aynı zamanda kapasite gelişimi ve iletişim için yenilikçi ve geleneksel olmayan yerel ihtiyaçların değerlendirilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

Gençlik Forum'undan bir katılımcı bilgilendirmenin Forum'un diğer konuları ile birbirine bağlı olduğunu ama bilgilendirmenin de cinsiyet-hassasiyetinin bulunması gerektiğini belirtti. Gelişmekte olan ülkeler için lojistik ve finansal yardımın gerekliliğini aynı zamanda malların üretiminde kullanılan suyun yani "sanal su" konseptinin de göz önüne alınması gerektiğini belirtti.

"Su Bilimi ve Teknoloji: 21. yüzyılda toplum ihtiyaçları için uygun ve yenilikçi çözümler" adlı açık oturumda bilimin ve yeni fikirlerin ilerideki su sorunlarına nasıl bir çare bulabilecekleri tartışıldı. Taraflar arasında katılımcılar su konularına da değindi: yeni teknolojilerin benimsenmesi ve bunların tam potansiyelleri, başka sektörlerden öğrenmek, paylaşımcılar ile beraber çalışarak zorunlu değişiklik yaratılması ve isteme yönelik proje üretimi.

"Profesyonel dernek ve ağların mal varlıklarını kullanarak BKH'ye ulaşmak" konulu oturumda görüşmeler şu şekilde idi: kalkınma gurupları ile profesyonel ağlar arasındaki anlayışı birleştirme, kalkınma araçlarının verimliliğinin geliştirilmesi ve kazanılan başarıların sergilenmesi ile bu başarıların devamının sağlanması.

"Herkes için veri" konusunda birkaç katılımcı şu konuların altını çizdi: veri toplanmasının önemi, holistik ve entegre çerçeve yapılması, bu çerçeveye ekonomik değişiklikler, hukuki ve kurumsal engellerin liderler tarafından aşılması, ve potansiyel sistem çevre-ekonomik muhasebe için suyun ulusal veri toplanmasında kullanımı.

"Su ve kültür" konusunda katılımcılar şunları tartıştı: eğitimcilerin de bilgilendirilmesi gerektiği ve daha önceden oluşmuş önyargıların yıkılması. Katılımcıların bazıları yaşlılarımızdan da bir şeyler öğrenilebileceği ve kültürler arası farklar olduğu gibi birçok benzerlikler olduğunu da belirttiler.

Sayın Szöllösi-Nagy oturumu suya yapılan yatırımlar, bilgilendirme, kültür ve kapasite geliştirilmesinin hepsinin "Barış'a bir yatırım" olduğunu bildirerek sözlerini tamamladı.

FORUM ETRAFINDA

5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri Oktay Tabasaran Meksikalı arkadaşlara 5. Dünya Su Forumu'nu hazırlamakta ki yardımları için teşekkür etti. Meksika 2006 yılında 4. Dünya Su Forumu'nu Meksiko Şehri, Meksika'da açtı.

Soldan-Sağa: Estrellita Fuentes, Meksika, ve Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri